

Οικονομική Ανάπτυξη: Υπάρχει Προοπτική?

Γκίκας Α. Χαρδούβελης

University of Piraeus

www.hardouvelis.gr

31/5/2018

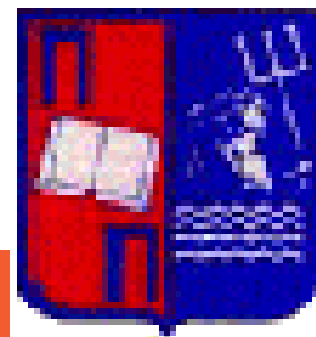

Economic
Chamber
of Greece

2nd International Conference

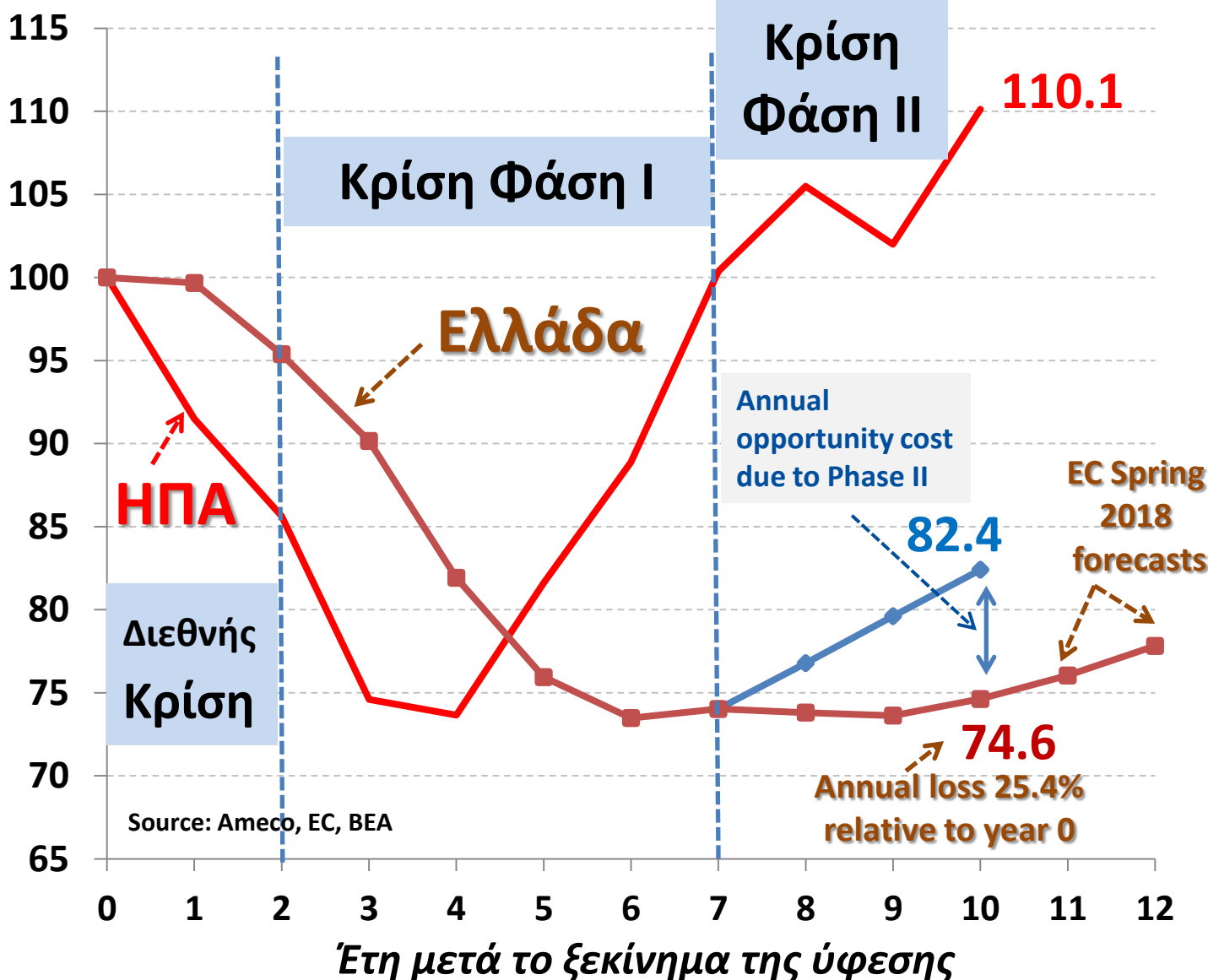
The Greek Economy after
the closing of the 3rd
adjustment programme

STAVROS NIARCHOS FOUNDATION CULTURAL CENTER

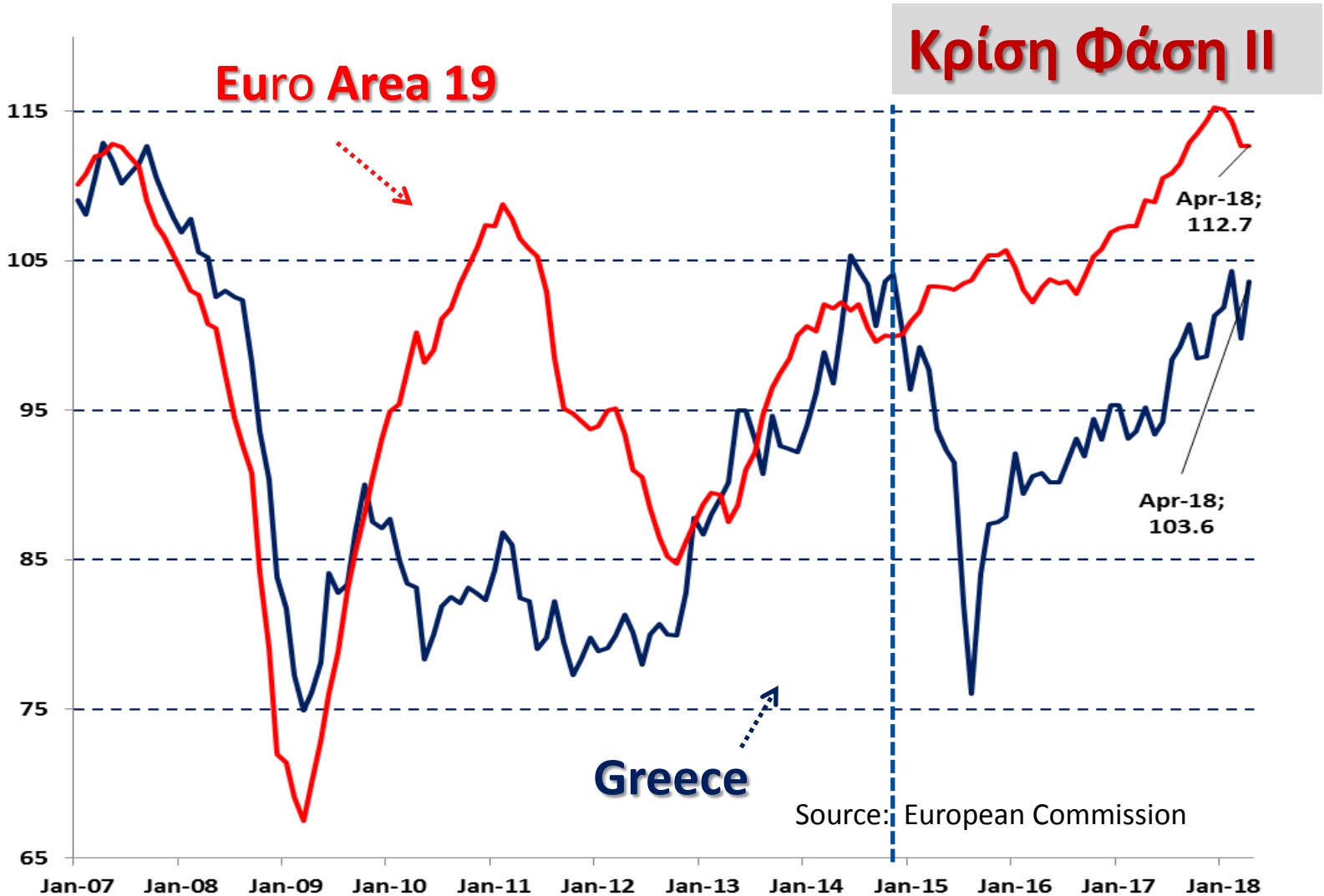
Η ελληνική κρίση είχε διάρκεια λόγω δύο φάσεων: Η πρώτη οικονομική & αναγκαία - Η δεύτερη πολιτική & αχρειαστη

- ❑ Φάση II κοστίζει ετησίως 7.8 π.μ. ή €18δισ
- ❑ Real GDP στο 100 το 0: Το 1929 για ΗΠΑ, το 2007 για Ελλάδα
- ❑ Μετά 10 έτη, ΗΠΑ στο 110.1 το 1939, αλλά Ελλάδα στο 74.6 το 2017
- ❑ Φθινοπ. 2014: Πρόβλεψη για Ελλάδα στο 82.4 το 2017

Η δεύτερη φάση αποτυπώθηκε στον Δείκτη Οικονομικού Κλίματος

- Καταβαραθρώνεται ο δείκτης το 2015 και ...

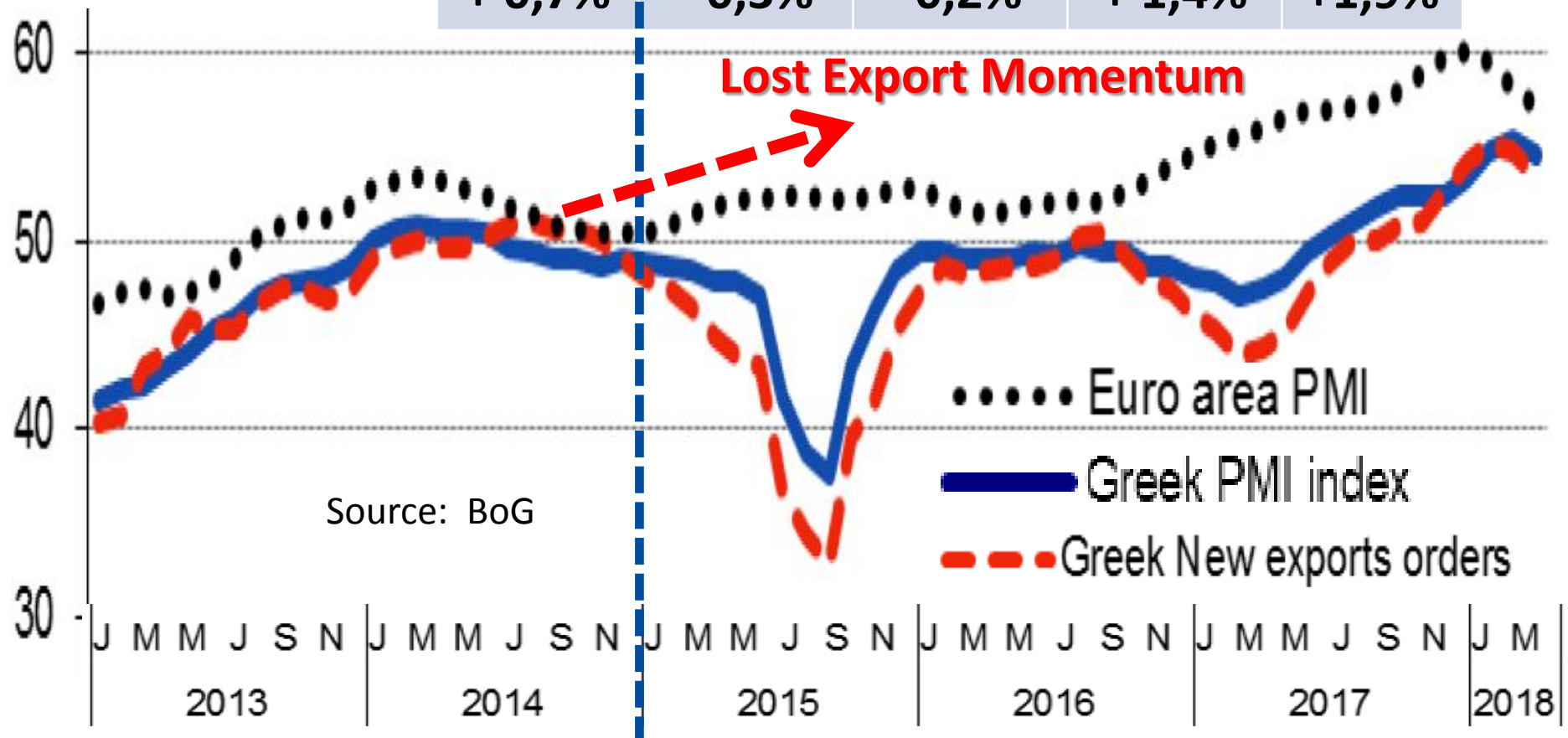

... και συμπαράσύρει τις εξαγωγές το 2015

Crisis Phase II

Greek GDP growth

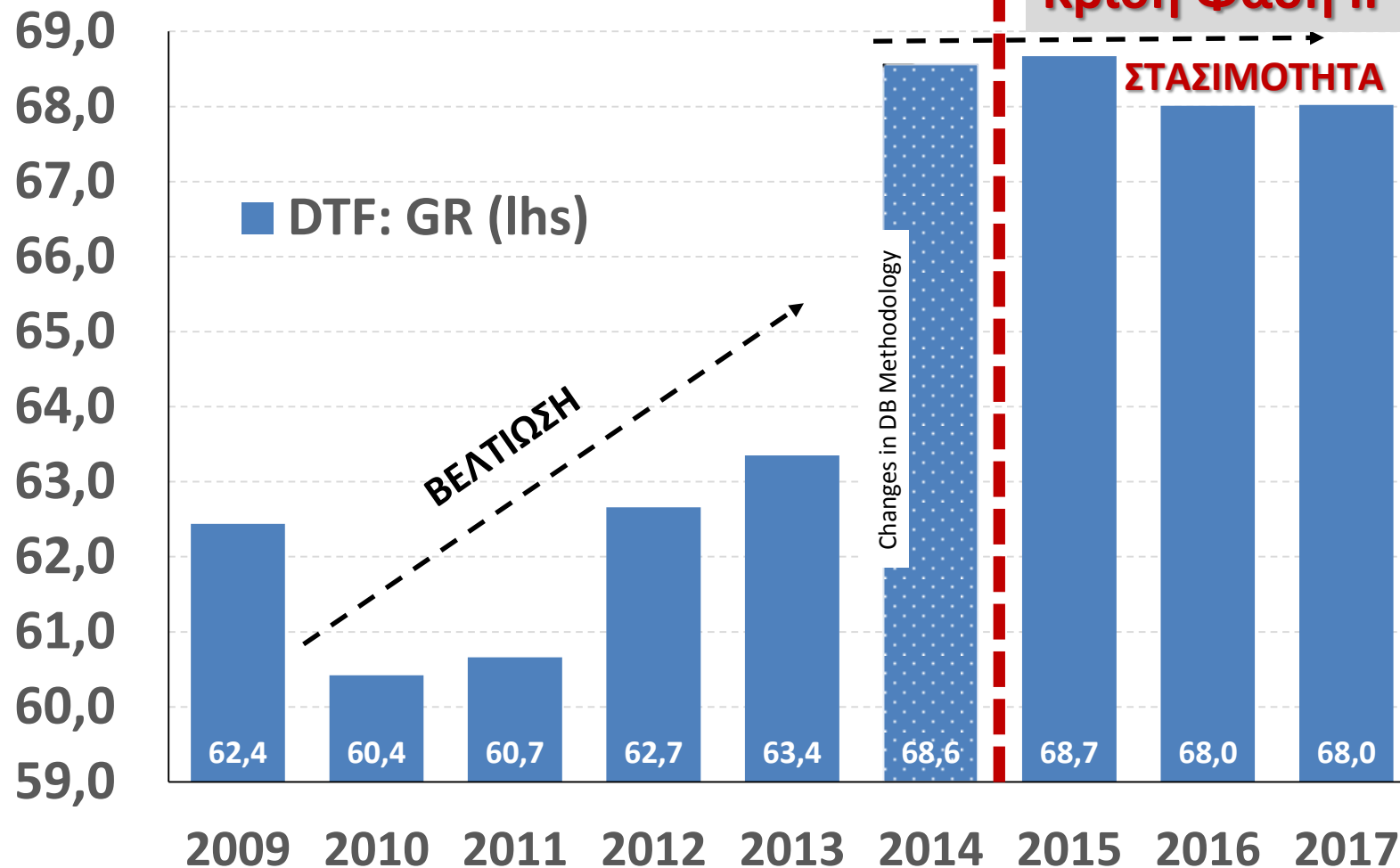
2014	2015	2016	2017	2018
+ 0,7%	- 0,3%	-0,2%	+ 1,4%	+1,9%

Η αχρείαστη Φάση II έφερε και επιδείνωση ανταγωνιστικότητας

WB Doing Business Distance to Frontier

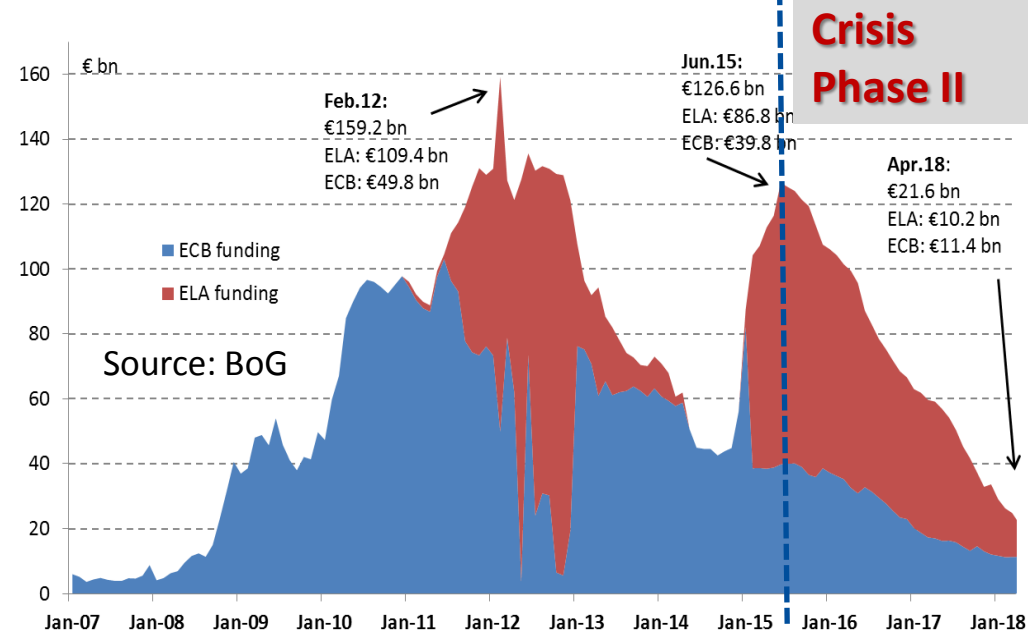
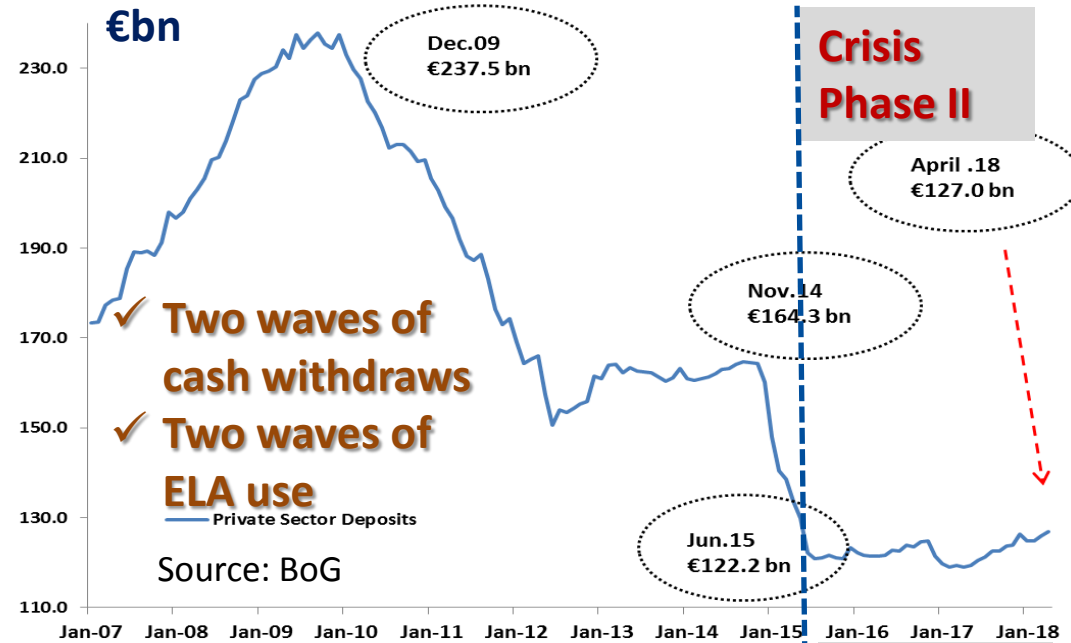
(Best Practise:100)

Source: World Bank

Η Φάση II αποτυπώθηκε ιδιαίτερα στον τραπεζικό τομέα

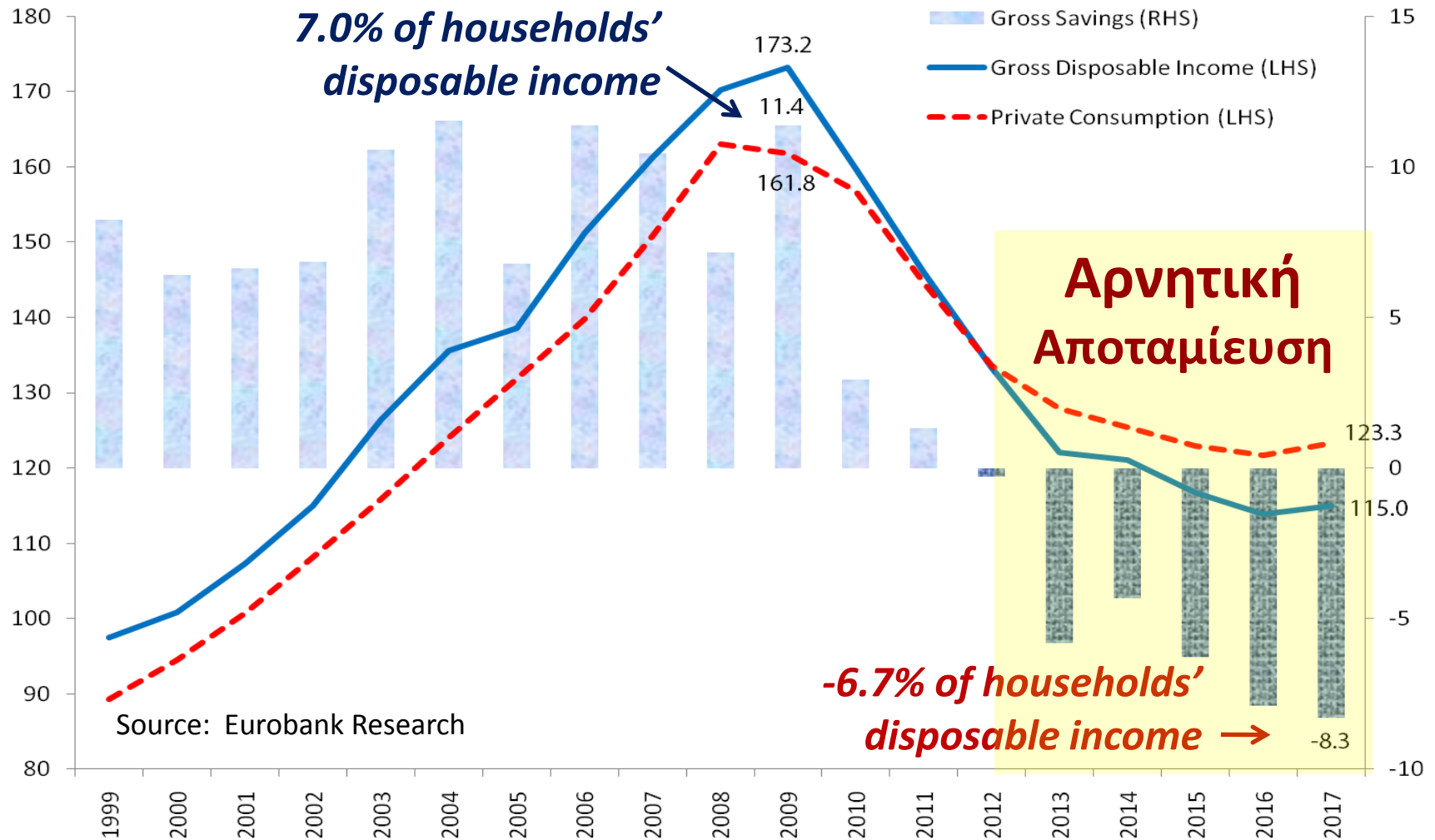
- ❑ Και δεύτερο κύμα απόσυρσης καταθέσεων
- ❑ Και δεύτερη προσφυγή στον ELA
- ❑ Απώλεια μετοχικής αξίας Δημοσίου €25δισ αφού μηδενίστηκε η αξία των μετιοχών
- ❑ Δημόσιο έχασε και την πλειοψηφία στη μετοχική σύνθεση των τραπεζών:
 - NBG (40.4%),
 - Piraeus (26.4%),
 - Alpha (11.0%),
 - Eurobank (2.4%)

Και τώρα τι κάνουμε;

- Χάσαμε τρία χρόνια, πονέσαμε
- Το πάθημα έγινε μάθημα;
- Έχουμε προοπτική ως χώρα;

Γνωρίζουμε ότι: Η ανάκαμψη δεν θα έρθει από την κατανάλωση

Κατανάλωση από τα έτοιμα, αλλά για πόσο καιρό;

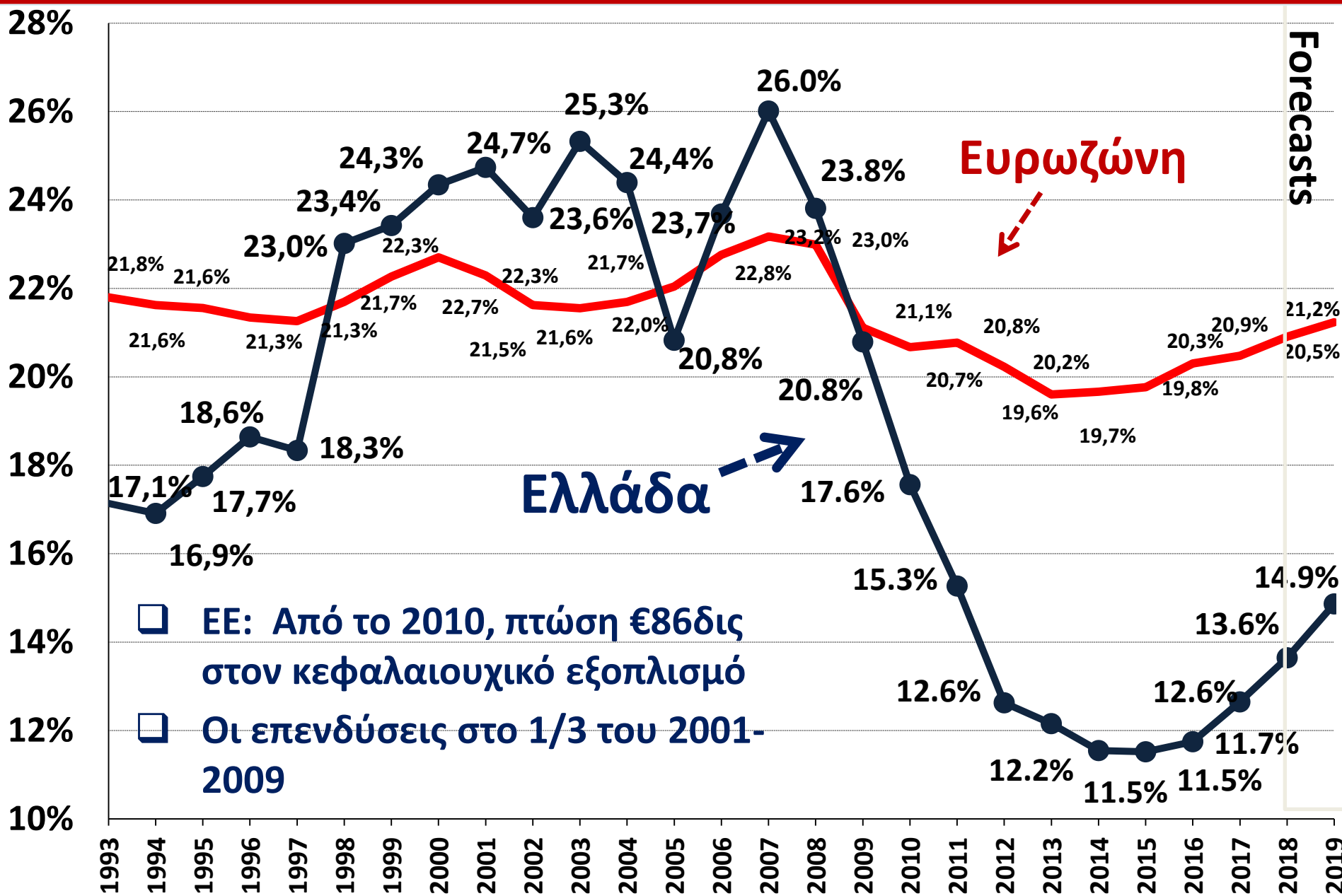
Η ανάκαμψη θα έρθει από τις Επενδύσεις και τις Εξαγωγές

- Δεν θέλουμε την κατανάλωση να αυξάνεται γρήγορα - Οι Έλληνες υπέρ-καταναλώνουν
- Κλειδί οι επενδύσεις διότι αύξάνουν και το δυνητικό προϊόν
- Οι εξαγωγές πήραν μπρος αλλά χρειάζεται ανταγωνιστική εγχώρια παραγωγή

	2017 €bn (nominal)	2017 Real (YoY%)	2018 Real (YoY%)	2019 Real (YoY%)
GDP	177.7	1.4	1.9	2.1
Private Consumption	123.3 (69%)	0.1	0.5	0.7
Govern. Consumption	35.5 (20%)	-1.1	1.2	0.4
Gross Investment	22.5 (13%)	9.6	8.9	12.1
Exports	59.0 (33%)	6.8	6.3	4.3
Imports	61.0 (34%)	7.2	3.1	3.1
GDP Deflator (YoY%)		0.7	0.9	1.3
HICP (YoY%)		1.1	0.8	1.2
Unemployment (%)		21.5	20.1	18.8

Note: Real GDP growth rate consensus forecast for 2018 and 2019 at 1.9% and 2.1% respectively (source: Focus Economics)

Θα αυξηθούν όμως οι Επενδύσεις;

Θα τα καταφέρουμε; Η αισιόδοξη άποψη

- ❑ Αγορά ενέργειας απελευθερώνεται. Πολλά τα επενδυτικά plána, μπορούν να φτάσουν τα €30 δις στα επόμενα 5 έτη
- ❑ Υγεία και Τουρισμός έχουν μέλλον
- ❑ Πληροφορική ίσως έχει μέλλον αν δεν συνεχίσουμε να καταστρέφουμε ότι είναι όρθιο στην Παιδεία
- ❑ Μακρο-οικονομική σταθερότητα: Το πάθημα έγινε μάθημα, αλλά φτάσαμε στο άλλο άκρο: Η Κυβέρνηση επαίρεται για τα 6,3% υπέρ-πλεονάσματα την περίοδο 2015-2017!! (μείωσαν το ΑΕΠ 6%)
- ❑ Μεταρρυθμίσεις μάλλον θα συνεχιστούν αφού δεν αντιστράφηκαν από τους φανατικούς πολέμιούς τους στη διάρκεια 2015-2018.
- ❑ Όλοι συμφωνούν στη μείωση της φορολογίας
- ❑ GREXIT δεν υπάρχει πλέον στο μυαλό των Ελλήνων
- ❑ Μπορεί να μας δοθεί και ελάφρυνση του χρέους

Θα τα καταφέρουμε; Η απαισιόδοξη άποψη

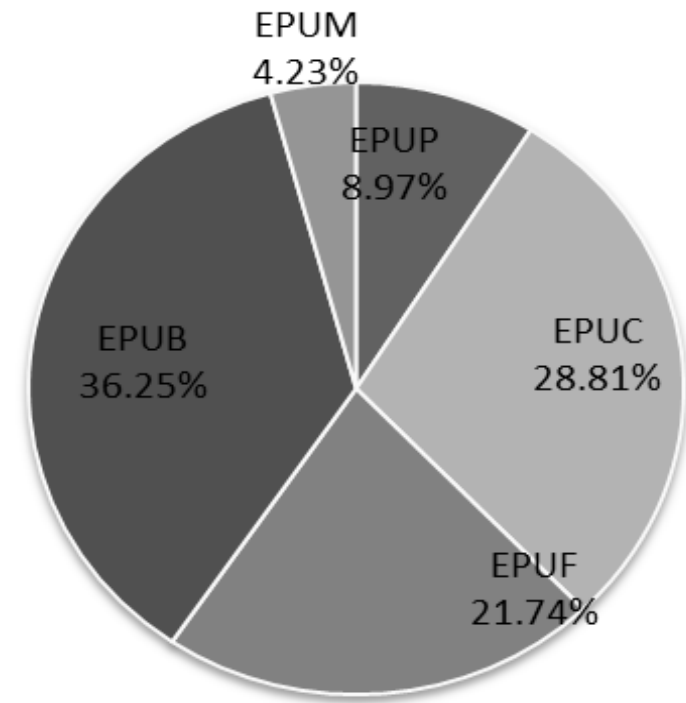
Πολλοί, μαζί και το ΔΝΤ, βλέπουν μακροχρόνια ανάπτυξη 1% το πολύ διότι:

- Μείωση πληθυσμού
- Χαμηλή παραγωγικότητα:
 - Χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο στην παραγωγή
 - Αντι-κίνητρα για εργασία, αποταμίευση, επενδύσεις και παραγωγή
 - Οι ελεύθεροι επαγγελματίες φορολογούνται πάνω από 70%
 - Οι νέοι φεύγουν
 - Η φοροδιαφυγή και εισφορδιαφυγή γιγαντώθηκαν
 - Δεν φτιάξαμε τον 3^ο Πυλώνα στο ασφαλιστικό
- Θα αντιστραφούν οι μεταρρυθμίσεις διότι δεν υπάρχει ιδιοκτησία τους από τον πληθυσμό
- Υψηλό ιδιωτικό & δημόσιο χρέος
- Εύθραυστο τραπεζικό σύστημα με μεγάλο ποσοστό NPLs
- Ακόμα πολλοί Έλληνες θεωρούν τα Μνημόνια έφεραν την Κρίση και όχι η Κρίση τα Μνημόνια , αγνοώντας το διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον
- Γεωπολιτικά ρίσκα στην Περιοχή μας
- Κρίση στην Ευρωζώνη (Ιταλία)

Ποια άποψη είναι η σωστή;

- ❑ Ποια άποψη έχει τη μεγαλύτερη πιθανότητα;
- ❑ Η ακαδημαϊκή έρευνα κλίνει προς την πλευρά των αισιόδοξων
- ❑ Η Οικονομική Αβεβαιότητα επηρέασε αρνητικά την κρίση (ΒΑΘΟΣ και ΔΙΑΡΚΕΙΑ) και έχει τρεις κύριες πηγές, έκαστη σχετιζόμενη με τη δική της κρίση:
 - EPUC – Αβεβαιότητα για Grexit, που μειώθηκε
 - EPUD – Αβεβαιότητα για το χρέος που ελπίζουμε να μειωθεί σύντομα
 - EPUB – Τραπεζική αβεβαιότητα. Παραμένει μεγάλη αλλά υπό έλεγχο

Συστατικά Στοιχεία της EPU (2007:Q3 - 2018:Q1)

Source: Hardouvelis, Karalas, Karanastasis, Samartzis, 2018, SSRN # 3155172
“Political, Economic and Economic Policy Uncertainty in Greece”

Συμπέρασμα

- ❑ Το καλό σενάριο θα ευδοκιμήσει εάν ...
 - Επανέλθει η αξιοπιστία στη χώρα μας
 - Διαφυλάσσεται η μακροοικονομική σταθερότητα
 - Ανακάμψουν τα κίνητρα για εργασία και καινοτομία
 - Θεραπευτεί η διάρθρωση της Φορολογίας και του Ασφαλιστικού
 - Συνεχίζονται οι μεταρρυθμίσεις χωρίς διακοπή (Ιδιωτικοποιήσεις, Μείωση γραφειοκρατίας, Αναδιάρθρωση Δημόσιου Τομέα, Απελευθέρωση Ενέργειας, κλπ).
 - Μηδενίσουν οι τράπεζες τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια και ανακάμψει η υγιής πιστωτική επέκταση

Ευχαριστώ για την Προσοχή σας!

www.hardouvelis.gr

Γκίκας Α. Χαρδούβελης
31/5/2018

